

informare referitor la andropauză este asociată cu o intensitate mai mică a simptomelor. Sursele de informare privind sănătatea sexuală au fost tata sau bunicul (31%), internetul (15%), școala (15%), cărțile, revistele (14%), medicul (14%) și mai puțin de la TV sau radio (9%). Respondenții cu studii gimnaziale s-au informat mult mai frecvent din școală comparativ cu cei care au absolvit studiile liceale, medii și superioare. Circa 70% recunosc necesitatea în cunoștințe despre andropauză și cred că cunoștințele îi vor ajuta. În același timp 68% menționează drept sursă utilă de informare – medicul urolog/androlog.

Concluzii. Informarea, atitudinea corectă și abordarea multidisciplinară a perioadei de andropauză, poate garanta o calitate a vieții mai bună, contribuind la îmbătrânirea activă. Practica internațională, prin prezența clinicilor, departamentelor de profil, asociațiilor destinate andropauzei, ne conving de importanța abordării corecte a acestei perioade. În urma studiului s-a constatat o importantă problemă legată de sursa de informare, precum și de gradul de conștientizare a simptomelor și patologiilor asociate andropauzei, în timp ce informarea corectă despre climaxul masculin poate ajuta bărbații să aibă așteptări mai realiste cu privire la această perioadă și să facă alegeri mai bune între opțiunile de tratament pentru simptomele lor. Studiul relevă de asemenea că: a) există o tendință de a asocia andropauza cu un fenomen negativ, precum îmbătrânirea sau sentimentul de a nu se mai simți bărbat; b) există o rată scăzută a adresabilității la medic, în pofida prezenței simptomelor, în special în rândul bărbaților din mediul rural și a celor cu un nivel scăzut de școlarizare.

Cuvinte cheie: Sănătatea sexual-reproductivă, andropauza, sindromul climacteric la bărbați, managementul andropauzei.

FENOMENUL DE DEȘERT MEDICAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Lucia MAZUR-NICORICI

Oleg LOZAN

Scopul. Evaluarea deșerturilor medicale la nivel de asistență medicală primară din punct de vedere cantitativ și calitativ pentru elaborarea propunerilor de asigurare a accesului echitabil și universal la servicii de sănătate în Republica Moldova

Obiective. Analiza studiilor și experiențelor internaționale privind deșerturile medicale; identificarea dimensiunii fenomenului deșerturilor medicale și existența unui personal medical suficient, calificat și motivat în asistența medicală primară din Republica Moldova; evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor factorilor de decizie la nivel central, local și din asistența medicală primară în vederea gestiunii deșerturilor medicale; elaborarea unor propuneri de soluționare a accesului echitabil la servicii de sănătate în condiții de deșertificare medicală în Republica Moldova.

Materiale și metode. Pentru a atinge scopul și obiectivele studiului am elaborat un studiu transversal descriptiv mixt, ce a inclus un sondaj prin chestionare a directorilor centrelor medicilor de familie, reprezentanți ai Autorităților Publice Locale și interviuarea în profunzime a reprezentanților factorilor de decizie din domeniul sănătății (6 interviuri), în perioada anilor 2021-2022. *Metodele studiului:* istorică, sociologică, comparativă, biostatistică, grafică.

Rezultate obținute. Mai bine de un deceniu, expresia „deșerturi medicale” este folosită în mod obișnuit pentru a descrie teritoriul unde lipsește accesul adecvat la asistență medicală.

Conceptul de *acces potențial* presupune accesul real sau efectiv la asistența medicală cu următoarele dimensiuni: disponibilitatea de a oferi servicii medicale calitative, accesibilitatea locației, organizarea îngrijirii și serviciilor medicale, convenabilitatea (orele de muncă), acceptabilitatea îngrijirii în funcție de așteptări. Indicatorii de acces trebuie să țină seama și de compoziția demografică a populației deservite: vârsta populației, cheltuieli din buzunar pe contul serviciilor neacoperite de asigurarea medicală, sensibilitatea culturală, lingvistică, de religie și juridică.

În cadrul studiului, ne-am propus să evaluăm deșerturile medicale la nivel de asistență medicală primară din punct de vedere cantitativ și calitativ pentru elaborarea propunerilor de asigurare a accesului echitabil și universal la servicii de sănătate în Republica Moldova.

Rezultatele experiențelor de practici internaționale privind deșerturile medicale în țările europene au evidențiat principalele nevoi: distanța, lista de așteptare și costurile excedente.

Vârsta medie a medicilor de familie din țările europene diferă de la o țară la alta. În Malta, Ucraina, România predomină vârstele 35-54 de ani, Belgia și Luxemburg 35-64 de ani, pe când Lituania și Ungaria prezintă date ale medicilor de familie cu vârsta peste 75 ani în 4-5 %, condiționate în primul rând de gradul de migrație, ocuparea postului, dar și de actele normative în vigoare. În urma analizei datelor literaturii se constată că asigurarea cu medici de familie în Republica Moldova este inferioară în comparație cu țările Uniunii Europene și a Regiunii Europene, și se află sub nivelul normativ de 6,6/10000 populație.

În anul 2020 în Republica Moldova au fost identificați 1595 de medici de familie, ce acopereau 4,5 la 10000 populație, iar asistente ale medicilor de familie 3908, acoperirea 11,0 la 10000 populație. Pe lângă faptul că există un număr insuficient de personal medical în AMP la nivel național, se constată și o distribuție neuniformă a lor, cu concentrarea medicilor de familie în orașe și insuficiență în mediul rural și viceversa, insuficiență de asistente medicale ale medicului de familie în municipiul Chișinău. Totodată repartizarea după vârstă, a constatat că cei mai mulți medici de familie se încadrează în categoria de 55-64 ani – 30%, urmată de 45-54 ani – 27,7%, categoriile de vârstă de 35-44 ani. Cu toate acestea, medicii de familie cu vârsta până la 54 ani prevalează (59,9%) față de cei după această vârstă (40,1%). Este necesar de acordat o atenție deosebită faptului că 10,1% din medici de familie sunt în categoria de vârstă de peste 65 de ani, ceea ce înseamnă că acești specialiști posibil vor părăsi sistemul sănătății în timpul cel mai apropiat.

Concluzii. Fenomenul de deșert medical este comun tuturor sistemelor de sănătate, însă defnirea rămâne insuficient explorată. Asigurarea cu medici de familie și asistenți ai medicilor de familie a instituțiilor medico-sanitare publice este insuficientă și neuniformă – situație caracteristică pentru toate sistemele de sănătate, inclusiv pentru Republica Moldova. În zonele rurale ale țării situația fiind mai dificilă decât în zonele urbane. Unele raioane sunt slab asigurate cu medici de familie, iar dotarea este la nivel critic.

Cuvinte cheie. Deșert medical, medicina de familie, accesul la servicii medicale.

ATRACTIVITATEA SISTEMULUI NAȚIONAL AL SĂNĂTĂȚII PENTRU TINERII SPECIALIȘTI

Liviu VOVC
Nicolae JELAMSCHI